

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Straffuldbyrdsrettens historiske udvikling	19
1. Gennemførelse af varetægtsfængsling	19
1.1. Varetægtsfængslernes bedre indretning	19
1.2. Retsreformen 2019	20
1.3. Rettighedsreformer	21
1.4. Kampen mod isolation	22
2. Fuldbyrdselse af frihedsstraf	25
2.1. Forbedring	26
2.2. Straffeloven 1866	29
2.3. Progression	30
2.4. Formålet med frihedsstraffen	31
2.5. Straffeloven 1930	32
2.6. Retspolitiske reformtanker efter besættelsestiden	37
2.7. Åbne fængsler	38
2.8. Sanktionsreformen 1973	40
2.9. Normalisering	41
2.10. Kriminalforsorgens principprogram	42
2.11. Lovgivning om straffuldbyrdselse	43
Kapitel 2. Retskilder	47
1. Grundloven	47
2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention	47
3. Love og bekendtgørelser	50
4. Lovforarbejder og efterarbejder	51
5. Retsgrundsætninger og retsprincipper	51
5.1. Hjemmelsprincippet (legalitetsprincippet)	51
5.2. Undersøgelsesprincippet (officialmaksimen)	52
5.3. Lighedsgroundsætningen	52
5.4. Proportionalitetsprincippet	53

Indholdsfortegnelse

5.5. Saglighedsprincippet.....	54
6. Anstaltsforhold.....	54
7. Retspraksis	56
8. Administrativ praksis	57
9. Ombudsmandspraksis	58
10. Folkeretlige retskilder	58
11. Fremmed ret	60
12. Soft law	60
Kapitel 3. Generelt om fuldbyrdelse af frihedsstraf.....	63
1. Straffeteorier	63
1.1. Individualprævention.....	64
1.2. Almenprævention	64
1.3. Gengældelse.....	64
1.4. Soning og forsoning.....	65
1.5. Teoriernes skiftende indflydelse på politik og praksis.....	66
2. Fængselsmyndighederne	67
2.1. Fængsler.....	68
2.2. Arreste	70
2.3. Udslusningsfængsler.....	71
3. Grundlæggende sondringer.....	71
3.1. Retsstatstanken og socialstatstanken.....	71
3.2. Offensiv og defensiv strafferetspolitik.....	72
4. Hovedelementer i straffuldbyrdelsen	73
4.1. Sikkerhed og orden	74
4.2. Normalisering	77
4.3. Resocialisering.....	80
4.4. Humanitet og værdighed.....	81
4.5. Retsfølelse	84
Kapitel 4. Straffuldbyrdelsens indledning	89
1. Fuldbyrdelsesordre.....	89
2. Iværksættelse af fuldbyrdelsen	90
3. Benådning før iværksættelsen	91
3.1. Hjemmel og kompetence	91
3.2. Grundlaget	91
4. Udsættelse af fuldbyrdelsen.....	93
4.1. Betingelser for udsættelse.....	93
4.2. Opsættende virkning	95
4.3. Tilbagekaldelse	96

5.	Beregning af straffetiden	97
5.1.	Grundlæggende regler	97
5.2.	Afkortning for frihedsberøvelse.....	98
5.3.	Ekstraordinær afkortning	99
6.	Placering af indsatte.....	100
6.1.	Indledningsvis placering af fængselsdømte.....	100
6.1.1.	Valg af regime.....	101
	(a) Langvarig straf	102
	(b) Forebyggelse af overgreb	102
	(c) Forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme	103
	(d) Risiko for undvigelse, strafbare forhold mv... ..	103
	(e) Tvangsmæssig beskyttelse.....	104
	(f) Behov for psykiatrisk/psykologfaglig udredning eller behandling	104
	(g) Eget ønske.....	105
6.1.2.	Placering på halvåben afdeling.....	105
6.1.3.	Placering i arrest.....	106
6.1.4.	Valg af konkret afsoningssted	107
6.2.	Overførsel til anden institution	109
6.2.1.	Overførsel af hensyn til den indsatte.	109
6.2.2.	Overførsel ud fra risikohensyn	110
6.2.3.	Overførsel ud fra administrative hensyn	114
7.	Placering uden for fængsel eller arrest	114
7.1.	Alternativ anbringelse (§ 78-anbringelse)	114
7.1.1.	Betingelser.....	115
	(a) Generelle overvejelser	115
	(b) Behandling eller pleje	116
	(c) Anbringelse af 15-17-årige	116
	(d) Samtykke.....	116
	(e) Retshåndhævelsessensynet.....	117
	(f) Vilkår.....	118
7.1.2.	Tilbagekaldelse af tilladelsen.....	118
7.2.	Hjemmeafsoning.....	118
7.2.1.	Ansøgning	120
7.2.2.	Betingelser.....	121
	(a) Boligforhold	121
	(b) Beskæftigelse	122
	(c) Samtykke fra samboende.....	123
	(d) Hensyn til retsfølelsen.....	123

Indholdsfortegnelse

(e)	Ikke-hensigtsmæssighed	123
7.2.3.	Vilkår	124
7.2.4.	Tilbagekaldelse af tilladelsen	126
(a)	Ændrede forudsætninger	126
(b)	Nye oplysninger om forudgående kriminalitet	126
(c)	Frihedsberøvelse af anden grund	127
(d)	Vilkårsovertrædelse	127
7.2.5.	Hjemmeafsoning som led i udslusning	128
8.	International overførsel af straffuldbyrdelse	128
8.1.	Overførsel mellem rigsfællesskabets enkelte lande	128
8.2.	Overførsel mellem de nordiske lande	129
8.3.	Overførsler til og fra andre lande	129
Kapitel 5.	Straffuldbyrdelsens indhold	131
1.	Materielle livsvilkår	131
1.1.	Indkvartering	131
1.1.1.	Krav til cellen	131
1.1.2.	Overbelægning	133
1.2.	Fællesskab	135
1.2.1.	Bygningsmæssige forhold	135
1.2.2.	Fokusafdelinger	136
1.2.3.	Ekstraordinære ordens- og sikkerhedshensyn	136
1.2.4.	Fravalg af fællesskab	137
1.2.5.	Uønsket fællesskab med indsatte af modsat køn	137
1.2.6.	Sygemeldte indsatte	137
1.2.7.	Midlertidigt uden beskæftigelse	137
1.2.8.	Fritaget for beskæftigelse på religiøs helligdag	137
1.3.	Forplejning	137
1.3.1.	Selvforplejning	137
1.3.2.	Institutionsforplejning	138
1.4.	Beklædning	139
1.5.	Retten til at medbringe private ejendele og penge	139
1.5.1.	Private ejendele (genstande)	140
1.5.2.	Penge	140
2.	Dagliglivet i fængslet	141
2.1.	Beskæftigelse	141
2.1.1.	Formål med beskæftigelse	141
2.1.2.	Beskæftigelsesret og -pligt	142
2.1.3.	Krav til arbejdsmiljøet	143

2.1.4.	Vederlag (arbejdspenge)	144
2.1.5.	Opholdsbetaling	144
2.1.6.	Beskæftigelsestilbud i praksis.....	145
2.2.	Fritiden.....	146
2.2.1.	Formålet med fritidsvirksomhed	146
2.2.2.	Selvforvaltning.....	147
2.2.3.	Fritidstilbud	147
3.	Indsattes rettigheder	148
3.1.	Generelt	148
3.2.	Almindelig stemmeret	150
3.3.	Retten til medindflydelse	151
3.4.	Begrænsning i rettigheder efter forvaltningsloven.....	153
3.5.	Ret til rådgivning før afsoning.....	156
3.6.	Ret til handleplaner.....	157
3.7.	Boligens (cellens) ukrænkelighed.....	158
3.8.	Religionsfrihed	158
3.8.1.	Gudstjenester og kirkelige handlinger mv.....	159
3.8.2.	Sjælesorg og tavshedspligt.....	159
3.8.3.	Religiøse hensyn i dagligdagen	161
3.9.	Begrænsninger i ytrings- og informationsfriheden	161
3.9.1.	Kontakt til medierne.....	162
3.9.2.	Udgivelse af blad	166
3.9.3.	Indgreb mod indsattes sprogbrug	167
3.9.4.	Forbud mod visse symboler og reklamer	169
3.9.5.	Informationsfrihed	169
3.10.	Retten til socialfaglig vejledning og bistand.....	171
3.11.	Ret til liv og sundhed.....	173
3.11.1.	Forebyggende foranstaltninger	173
3.11.2.	Grundlæggende sundhedsydelse	176
3.11.3.	Behandling af psykisk syge	179
3.11.4.	Misbrugsbehandling.....	180
3.11.5.	Sexologisk behandling	182
3.11.6.	Tandbehandling.....	183
3.11.7.	Kritik af fængslernes sundhedsbetjening.....	184
3.11.8.	Rygning	185
3.12.	Ret til erstatning efter ulykkestilfælde mv.....	185
4.	Indsattes pligter	186
4.1.	Lydighedspligt	186
4.2.	Beskæftigelsespligt	187
4.3.	Erstatningspligt	187

Indholdsfortegnelse

4.3.1.	Erstatningsgrundlag	187
4.3.2.	Modregning af erstatningskrav	187
5.	Sikkerheds- og ordensmæssige indgreb	188
5.1.	Principper og midler	188
5.1.1.	Proportionalitet og skånsomhed	188
5.1.2.	Grænser for sikkerhedsmidler.....	189
5.2.	Forebyggende og kontrollerende indgreb	191
5.2.1.	Person- og celleundersøgelser	191
5.2.3.	Fotografering og optagelse af fingeraftryk.....	196
5.2.4.	Magtanvendelse	196
5.2.5.	Udelukkelse fra fællesskab	197
5.2.6.	Anbringelse i observationscelle.....	199
5.2.7.	Anbringelse i sikringscelle.....	200
5.2.8.	Brug af håndjern.....	201
	(a) Akut nødvendig brug af håndjern.....	202
	(b) Rutinemæssig brug af håndjern	202
	(c) Tidsbegrænset obligatorisk brug af håndjern ..	203
	(d) Menneskeretlige krav.....	203
5.2.9.	Efterretningsvirksomhed.....	204
6.	Pønale indgreb over for indsatte.....	206
6.1.	Almindelig strafforfølgning.....	206
6.1.1.	Undvigelse.....	207
6.1.2.	Vold og trusler.....	208
6.1.3.	Narkotikakriminalitet.....	208
6.1.4.	Dopingkriminalitet	208
6.1.5.	Uretmæssig besiddelse af mobiltelefon mv.	208
6.2.	Disciplinærstraf.....	209
6.2.1.	Formålet med disciplinærstraf	210
6.2.2.	Disciplinærstraffenes art og karakter.....	210
6.2.3.	Retsgrundlag for anvendelse af disciplinærstraf	212
6.2.4.	Disciplinærstrafbare gerninger	213
	(1) Lydighedsbrud	213
	(2) Udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå	214
	(3) Tilsidesættelse af beskæftigelsespligten.....	214
	(4) Nægtelse af afgivelse af udåndings- eller urinprøve	215
	(5) Indtagelse af rusmidler mv.	215
	(6) Overtrædelse af rygeregler	215
	(7) Strafbare ordens- og sikkerhedskrænkelser....	215

(8)	Overtrædelse af regler fastsat af justitsministeren	222
(9)	Overtrædelse af lokalt fastsatte regler	222
(10)	Ulovlig kommunikation	223
(11)	Ulovlige offentlige tilkendegivelser	224
(12)	Formidling af ulovlige offentlige tilkendegivelser	224
6.2.5.	Tilregnelse	224
6.2.6.	Tilregnelighed	225
6.2.7.	Retsstridighed	225
6.2.8.	Forsøg og medvirken	225
6.2.9.	Bevis	226
6.2.10.	Valg og udmåling af disciplinærstraf	227
6.2.11.	Forhørscele	231
6.2.12.	Disciplinærstraffeprocessen	231
6.2.13.	Fuldbyrkelse af disciplinærstraf	233
6.3.	Konfiskation	234
6.3.1.	Konfiskation ved dom	234
6.3.2.	Konfiskation efter Kriminalforsorgens bestemmelse	234
7.	Indsattes eksterne kontaktmuligheder	236
7.1.	Udgang	236
7.1.1.	Udgangsordningens begrundelse	237
7.1.2.	Generelle betingelser for udgangstilladelse	238
7.1.3.	Udgang til særlige formål (»§ 31-udgang«)	239
7.1.4.	Udgang til familiebesøg mv. (»weekend-udgang«)	241
7.1.5.	Frigang	243
7.1.6.	Udstationering	244
(a)	Generelle betingelser	245
(b)	Ordinær udstationering	245
(c)	Formålsbestemt udstationering	248
7.1.7.	Udgang til langtidsdømte	249
7.1.8.	Videregående udgang	250
7.1.9.	Forebyggelse af udgangsmisbrug	250
7.1.10.	Hensyn til retsfølelsen	252
7.1.11.	Reaktioner på misbrug af udgangstilladelse	253
7.2.	Besøg	254
7.2.1.	Besøgstider	254
7.2.2.	Besøgstilladelse	256
7.2.3.	Besøgsrestriktioner	257

Indholdsfortegnelse

7.2.4.	Indsattes ret til at have et barn hos sig i fængslet.....	258
7.3.	Brevveksling.....	259
7.3.1.	Åbning og lukning af breve.....	259
7.3.2.	Gennemlæsning af breve.....	260
7.3.3.	Tilbageholdelse af breve.....	261
7.3.4.	Ukontrolleret brevveksling.....	261
7.4.	Telefonering.....	262
7.5.	Kommunikation via internettet.....	264
8.	Strafafbrydelse.....	265
8.1.	Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse mv.....	266
8.2.	Strafafbrydelse efter straffeprocessuel beslutning.....	266
8.2.1.	Ved anholdelse eller fængsling.....	266
8.2.2.	Ved anke efter iværksættelse.....	267
8.2.3.	Ved genoptagelse af straffesagen.....	267
8.3.	Strafafbrydelse efter særlig tilladelse.....	268
8.4.	Strafafbrydelse under behandlingen af klagesager mv.....	269
8.4.1.	Ved administrativ rekurs.....	269
8.4.2.	Ved domstolsprøvelse.....	269
8.5.	Strafafbrydelse i forbindelse med straksudsendelse.....	269
8.6.	Genoptagelse af straffuldbyrdelsen.....	270
Kapitel 6. Løsladelse.....		271
1.	Prøveløsladelse.....	271
1.1.	Baggrund.....	272
1.1.1.	Belønning.....	272
1.1.2.	Fangebehandling.....	273
1.1.3.	Straftrussel.....	274
1.1.4.	Efterforsorg.....	274
1.1.5.	Strafreduktion.....	274
1.2.	Gældende ret.....	275
1.2.1.	Generelle betingelser og vilkår.....	275
(a)	Mindstetid.....	275
(b)	Kombinationsstraf.....	276
(c)	Utlrådelighed.....	276
(d)	Ophold og underhold.....	281
(e)	Vilkår.....	282
1.2.2.	Ordinær prøveløsladelse efter to tredjedele af straffetiden.....	284
1.2.3.	Ekstraordinær prøveløsladelse.....	285
(a)	Særlige omstændigheder, strl. § 38, stk. 2.....	285

(b) »Noget for noget«, strl. § 40 a	286
1.3. Prøveløsladelse og menneskerettighederne	290
1.3.1. Retskrav på prøveløsladelse?	290
1.3.2. Er nægtelse af ordinær prøveløsladelse en straf?	291
2. Løsladelse ved benådning	295
3. Reaktionen ved vilkårsovertrædelse	295
4. Løsladelse efter endt straf	296
5. Løsladelsestidspunktet	297
6. Løsladelsesbeløb	298
Kapitel 7. Regler for særlige kategorier af indsatte	299
1. Varetægtsarrestanter	299
1.1. Placering	300
1.2. Isolation	301
1.3. Besøgs-, brev- og telefonkontrol	302
1.3.1. Besøg	302
1.3.2. Brevveksling	302
1.3.3. Telefonering	303
1.3.4. Kritik	303
1.4. Udgang	304
1.5. Beskæftigelse	305
1.6. Selvforvaltning	305
1.7. Fritidstilbud	305
1.8. Handleplaner	305
1.9. Religiøs virksomhed	306
1.10. Retten til socialfaglig bistand	306
1.11. Sundhedsydelse	306
1.12. Modregning af erstatningskrav i beskæftigelsesvederlag	306
1.13. Begrænset ytringsfrihed	307
1.14. Løsladelse efter varetægtsfængsling	307
2. Livstidsdømte	308
2.1. Placering	308
2.2. Kontakt med omverdenen	309
2.2.1. Udgang	309
2.2.2. Besøg, brevveksling og telefonering	312
2.3. Begrænset ytringsfrihed	313
2.4. Pønale indgreb	314
2.5. Prøveløsladelse af livstidsdømte	315
3. Forvaringsdømte	318
3.1. Placering af forvaringsdømte	319

Indholdsfortegnelse

3.2.	Udgang.....	320
3.3.	Ophævelse eller ændring af foranstaltningen	323
3.3.1.	Prøveudskrivning	323
3.3.2.	Vilkårsophævelse eller -ændring	327
3.3.3.	Endelig ophævelse	328
3.4.	Bistandsværge.....	328
4.	Udvisningsdømte	330
4.1.	Placering	330
4.2.	Begrænset handleplan.....	331
4.3.	Beskæftigelse.....	332
4.4.	Social misbrugsbehandling.....	332
4.5.	Udgang.....	333
4.6.	Strafafbrydelse ved straksudsendelse	334
4.7.	Prøveløsladelse/-udskrivning.....	335
4.8.	Økonomiske forhold.....	336
4.9.	Diskrimination?.....	337
5.	Bandetilknyttede indsatte.....	337
5.1.	Begreberne.....	337
5.1.1.	Bandetilknyttede indsatte.....	339
5.1.2.	Konfliktaktive bandetilknyttede indsatte.....	340
5.1.3.	Ledende eller koordinerende bandemedlemmer	341
5.2.	Indkaldelse til afsoning.....	341
5.3.	Placering.....	342
5.4.	Intern placering.....	343
5.5.	Disciplinærstraf.....	344
5.6.	Besøg, brevveksling og telefoning.....	344
5.7.	Udgang.....	345
5.8.	Prøveløsladelse	346
5.8.1.	Vilkår.....	346
5.8.2.	Nægtelse af prøveløsladelse.....	347
6.	Radikaliserede og ekstremistiske indsatte.....	347
6.1.	Definitioner.....	347
6.2.	Bekymringsindberetning.....	350
6.3.	Placering	351
6.4.	Besøg, brevveksling og telefoning.....	351
7.	Mindreårige indsatte	352
7.1.	Placering	352
7.2.	Særligt tilsyn.....	353
7.3.	Frigang og udstationering	353
7.4.	Aktivitetstilbud	353

7.4.1.	Undervisning.....	353
7.4.2.	Fysisk aktivitet	354
7.5.	Prøveløsladelse	354
7.6.	Forældremyndighedens rolle	354
Kapitel 8. Retsmidler og kontrol.....		357
1.	Administrativ klageadgang.....	357
1.1.	Administrativ rekurs	357
1.2.	Remonstration.....	358
2.	Domstolskontrol.....	359
2.1.	Domstolsprøvelse efter grundlovens § 63.....	359
2.2.	Særlig domstolsprøvelse efter sfbl. § 112.....	360
2.3.	Varetægtsarrestanters klage over fængselspersonalets adfærd	362
3.	Erstatning for uberettigede indgreb	363
3.1.	Obligatorisk erstatning.....	363
3.2.	Fakultativ erstatning	365
4.	Folketingets Ombudsmand	366
5.	Menneskeretlige krav til retsmidler	367
5.1.	Krav til klagemuligheder	367
5.2.	Krav til oprejsning	368
6.	Internationale klageinstanser	369
6.1.	Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol	369
6.2.	FN's Menneskerettighedskomité	370
6.3.	FN's Racediskriminationskomité	370
6.4.	FN's Torturkomité	370
6.5.	FN's Handicapkomité.....	370
6.6.	FN's Børnekomité	371
6.7.	Retshjælp og vejledning	371
7.	Ekstern kontrol.....	371
7.1.	Ombudsmandens tilsynsvirksomhed	371
7.2.	FN's Torturkomité	372
7.3.	FN's torturrapportør.....	372
7.4.	Den Europæiske Torturforebyggelseskomité (CPT).....	373
7.5.	OPCAT	373